

tollens de pecoribus, & volucris mundis obulit holocaustum; quod sacrificium non legimus ab Adamo factum. Ecce cur Noë omnia animantia in cibum conceduntur. Qui enim animalia pauca Deo in sacrificium præstitit, multo aducto fecnore omnia in cibum recipit.

QVÆSTIO XV.

Quare in alio Conuiuio superfuerunt duodecim cophini; hic verò septem sportæ?

96. Chrysol. D. Thon. Burgens. Actor. 9.

RESPONDETUR primò. Vt probabile existimant D. Chrysolomus homil. 54. D. Thomas, sportam vas esse maius cophino. Imò Lucas Burgensis arbitrat, vnam sportam esse capaciorē, & duplum fortè, aut ampliùs continentem, quàm cophinum: Nam Actor. 9. n. 25. Paulus in sporta submissus dicitur; & tam Græcè, quàm Syriacè, latine eadem vos legitur citato Actorum loco, ac hic. Ergo, cum sporta esset capax, vt vnum hominem reciperet, ex hac coniectura infertur, quid maius esse cophino, ac proinde plures fragmentorum reliquias superfuisse in hoc conuiuio, quàm in alio.

97. Ambros.

Secundò. Esto sporta, & cophinus sint æqualia vasa, Respondet D. Ambrosius in c. 9. Luc. lib. 6. Cur, ait, quinque millibus hominum plus redundat, quatuor millibus minus? Quia quatuor millia ista triduo cum Christo fuerunt, & idè ampliorem celestis pabuli alimoniam receperunt. In alio conuiuio adfuerunt homines cum Christo per vnum diem, vt sæpe dixi, & patet ex Matth. 14. num. 15. Marc. 6. num. 35. Luc. 9. num. 12. At in præsentī per triduum inedia, ac ieiunium sustinentes Domino assistebant. Et qui per tres integros dies, omnis terrestris cibi immemores Dominum sequuntur, ac cum ipso perseverant, ampliorem diuini pabuli alimoniam, ac gratiam participant. Quod vt denotaretur, hi, qui cum Christo triduum consumant, plus de cælesti pane recipiunt, & comedunt.

98. Mat. 14. Marc. 6. Luc. 9.

Tertid. Fuerunt in primo miraculo duodecim cophini fragmentorum propter duodecim Apostolos, in quibus exprimebatur duodecim tribus. In hoc verò conuiuio septem sportæ propter septem panes, in quibus denotabantur septem dona Spiritus sancti, vt latè dixi quæst. 12. in qua etiam quæst. explicauit, quod in primo conuiuio de quinque panibus hordeaceis significata fuit Lex Vetus; in hoc verò de septem panibus Lex Gratia. In primo conuiuio, cum Lex Vetus esset materialis, ac carnalis, superfuerunt cophini in ordine ad homines: in præsentī autem conuiuio, vbi Lex Gratia significabatur, quæ tota ordinata est ad spiritualia, replentur septem sportæ de panibus, propter septem dona supernaturalia Spiritus sancti; vt sic nos, ad illa tantum esse intentos, instrueremur, de illisque tantum agendum. D. Thomas in Matth. In primo miraculo, ait, tot reliquias, quot Apostoli. Hic autem secundum numerum panum, in quo significatur, quod spirituales homines refici debent sepiiformi gratia Dei 1. Corinth. 2. n. 14. Animalis enim homo non percipit ea, quæ Dei sunt. Idem Angelicus Doctor ait, quod in primo miraculo fuerunt quinque millia, quia

Lex Gratia tota intenta ad spiritualia.

Them.

1 Corinth. 2. Thom.

vacabant quinque sensibus; hic autem quatuor millia propter quatuor virtutes Cardinales. Quarta. In alio conuiuio quinque millibus, in hoc verò quatuor millibus cibaria dantur; & pauciora supersunt fragmenta, cum tamen plures essent panes; quanto enim pluribus dona dantur, tanto magis crescent, suppetunt, & habentur.

99.

Quintò. In primo miraculo ex quinque panibus quinque millia hominum comedit, duodecimque fragmentorum cophini supererant; in præsentī verò ex septem panibus quatuor millia vescuntur, & septem sportæ colliguntur: imò & in primo voluntas accipientis modum ponebat: Quantum volebat: in secundo verò arbitrium dantis. Cur in primo tanta maior affluentia, ac vberitas, quàm in secundo? In primo miraculo, Accipit ergo Iesus panes, & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus: similiter & ex piscibus, quantum volebant, Ioan. 6. num. 11. Facio vim in his verbis Ioannis, nam Euangelistæ habent modum scribendi ex mystica, & vera ratione, vt ait D. Paschasius lib. 6. in Matth. cap. 10. ad illa verba: Neque virgam.

Ioan. 6.

Paschas.

At in præsentī Discipuli ministrabant; Accipiens Iesus septem panes, gratias agens, fregit, & dabat Discipulis suis, vt apponerent, & apposuerunt turba. Et habebant pisciculos paucos, & ipsos benedixit, & insit apponi. Ecce tantæ maioris in vno, quàm in alio affluentia iam euidentis est ratio: Manus Iesus, qui est diues in omnibus, panem in primo largiebantur miraculo, Accipit Iesus panes, & distribuit discumbentibus; & in manibus Iesus maxime multiplicantur panes. At in altero ministrabant Discipuli, Et dabat Discipulis suis, vt apponerent & apposuerunt turba, Et si Discipuli fidelissimi ministri, integerrimæ puritatis, vt nihil rapinis darent, sed omne, quod accipiebant, apponerent; tamen vt aliquantulum homines intelligerent, quales esset ministrorum manus, etiam puræ, & rectæ conscientia; & quod ex ipsa ministrorum conditione dona marcescunt, ac minuuntur; inde ibi ex pluribus panibus pauciores comedunt, & minora supersunt; præcipue cum inter eos vnus adesset Iudas, honorum audissimus, nullus enim est tam sanctorum ministrorum cæsus, qui in societate secum Iudam vnum non habeat. In manibus autem Domini multo magis panes augentur. D. Basilius Seleucus Orat. 33. O quas tunc, ait, res videre fuit! Panes pariebant panes, & mensa alimento extemporario diffusa erant, panes absque rusticano sudore pariti, non de spicis erunpebant, sed de Domini manu efflorescebant, E manibus Iesu, qui diues est in omnibus, è panibus pullulant panes, & in tantum crescent, vt ex paucioribus plures vescantur, maioræque fragmenta colligantur. At vbi interuenit ministrorum negotium, qui etiam fortè ex triduo famè laborabant, vt quodammodo ministrorum conditio ab hominibus agnoscat, ac deprehendatur, in eorum manibus dona coarctantur, & in tam amplum augmentum non excrescunt.

Manibus Domini crescent res, ac ministrorum minuuntur.

Basili. Seleuc.

100.

Cum Parens meus Elias degit apud torrentem Carith, Corui deseruabant ei panem, & carnes mæu; similiter panem, & carnes vesperi. 3. Reg. 17. num. 6. At cum iterum ipse esset sub Iunipero dormiens, Angelus Domini tetigit eum, dixitq; illi: surge, comede, grandis enim tibi restat via. Qui cum surrexisset, comedit, & bibit, & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus & quadraginta noctibus. 3. Reg. 19. n. 7. Cur apud Carith ita famefcie Elias

3. Reg. 17.

3. Reg. 19.

Elias

in nauiculam, & venit in fines Magedan.

EXPOSITIO VI.

CRIBIT Euangelista numerum eorum, qui manducauerunt, quasi, seu vt habet Syriacus, Circiter: & sunt quatuor millia propter quatuor Euangelia, vel quatuor virtutes

101.

Syriac.

Iusti, ac perfecti panes existunt.

Gallican.

Theophyl. Abulenc.

103. Euthym.

August.

August.

Elias, vt necesse sit, quod bis in die ei ministrarent panes, & carnes; at sub Iunipero vna breuis refectiuicula pro quadraginta diebus sufficit: Cur panis sub Iunipero tantam præbet alimoniam, qua panis Carith caret? D. August. lib. de mirabilibus Sacrae Scripturae. Panis iste, ait, scilicet datus ab Angelo, erat confectus manibus Angelorum, & ob hoc habebat virtutem reficiendi per multos dies semel sumptus. In Carith ministrabant corui, sub Iunipero Angeli: Corui ciborum audissimi, ac fame vexabantur; Angeli verò satiati, valde Dei donis diuites. Et cum ministri famefcunt, licet multa præbeant, ab eorum manibus penuriam, ac famem dona ebibunt; & ita extenuantur, vt nec multum satient, nec abundant. At vero si minister est satiatus, veluti ab eius manibus dona, quantumuis videantur parua, satietatem, ac quandam vim hauriunt, vt multum satisfaciunt, & repleant.

Satiato ministro crescit dena, famelico minuuntur.

101.

Quærens Saul asinas patris sui, cum eas non inuenisset, dixit ei puer eius socius, vt tenderent ad Prophetam, qui propè aderat, vt super illud negotium aliquid eis indicaret, cui restitit Saul, se non habere aliquid, quod ferret ad virum Dei, Nam panis deficit in ceteris nostris, hoc est in pera. Cui famulus: Rursus puer respondit Sauli, & ait, Ecce inuenta est in manu mea quarta pars stateris argenti. 1. Reg. 9. num. 8. Quarta pars stateris, vt vult Villalpandus tom. 3. lib. 2. de ponderibus, & mensuris, disp. 2. cap. 9. vna drachma, hoc est vnum regale hispanicum, vel dimidium, vt alij volunt. Cis pater Saul habebat familiam valde amplam, vt vult Abulensis, & licet filius multa in pera non detulerit ob laborem itineris; tamen pro viatico valde sufficientem pecuniã asportauit, quomodo ergo tam parum est inuentum? Perpende rem. Non dixit puer, inuenta est quarta pars stateris in meo marsupio, vel crumena, sed in manu mea. Vbi ex tantis tam paucum, ac exile erat inueniendum; nisi in manu vnus ministri, quæ multum propensa est, vt rem extenuet, atque hæc vt in ipsa marcescat.

1. Reg. 9.

Villalpand.

Abulens.

In manu ministri minuitur dona.

Marci 8. n. 9. Erant autem, qui manducauerunt, quasi quatuor millia; & dimisit eos.

Num. 10. Et statim ascendens nauim cum Discipulis suis venit in partes Dalmanutha.

VERSIONES.

Syriacus. Erant autem homines, qui comederunt circiter quatuor millia.

Græcus. Erant comedentes quatuor mille viri.

Arius. Quatuor millia.

ALTER TEXTVS.

Matth. 15. Erant autem, qui manducauerunt, quatuor millia hominum, extraparuulos, & mulieres.

Num. 39. Et dimissa turba ascendit Sylueira in Euang. Tom. IV.

Cardinales, vt sæpe dixi; vide supra quæst. 12. vbi explicauit, quod in hoc conuiuio significatur Lex Gratia; in alio verò de quinque panibus Lex Vetus. Et idè in hoc conuiuio in minori sunt numero quatuor millia, sæper perfectiores pauciores existunt. Scribit D. Matthæus, extra paruulos, & mulieres, qui etiam comederunt, saturati sunt. Paruuli, & mulieres non numerantur, ait Eusebius Gallicanus homil. in Domin. 7. post Pentecosten, quia in Dei populo computari digni non sunt, qui vel paruulos in stultitia & fatuitate, vel mulieres in mollitie, & debilitate imitantur. Peracto autem miraculo homines non sunt conati, Christum regem acclamare, sicut in alia saturitate, quia Dominus ex sua eximia humilitate omnem ad hoc occasionem subtraxit, nam, vt inquit Theophylactus, & Abulensis in cap. 15. Matth. q. 111. postquam Dominus operatus est miraculum panum: statim in alium secessit locum, ne propter hoc caperent eum turba, & facerent regem.

Et statim ascendens nauim, Euthymius in c. 15. Matth. ait: non abiit pedestri itinere, ne sequentes glorificarent eum turba. In parte, seu in fines, vt habet D. Matthæus, Dalmanutha, siue Magedan, vt scribit Matthæus, vnus enim, & idem locus erat binominus, vt ait D. Augustinus lib. 2. de consen. Euangelist. cap. 51. & idè aliqui codices in Marco pro Dalmanutha legunt Megedan. Siue, vt alij contendunt, hæc erant duo loca seu duo oppida, & vicina; Christus in vtriusque fines venit.

CAPVT V.

Petri Confessio.

Matthai 16. Venit autem Iesus in partes Casareæ Philippi, & interrogabat Discipulos suos dicens: Quem dicunt homines esse filium homines?

VERSIONES.

Syriacus. Quom autem venisset Iesus in regionem Casareæ Philippi, interrogauit Discipulos suos inquit: quid dicunt de me homines, me esse filium hominis? In oppida circunvicina Casareæ.

Varabian